

OSUUSTOIMINNAN TYÖLLISYYS PARANTUMASSA

Suomen työttömyys pahentui jo viime vuonna 0,2 prosenttiyksikköä, mutta osuustoimintayrityksissä työllisyys kuitenkin kohentui samaan aikaan 0,2 prosenttiyksikköä. Tämä ero näyttää tänä vuonna kasvavan.

Perinteinen ja uusi pienosuustoiminta työllistivät viime vuoden lopussa yhteensä noin 105 000 henkeä. Siitä pienosuustoiminnan työllistävyysarvio on entisellään 4 700 kokoaikaiseksi arvioitua työpaikkaa.

Osuuskaupat ja osuuspankit työllistävät lisää

Työllisyys parantui edelleen hieman suomalaisen palvelu- (+2,6 %) ja kuluttajaosuustoiminnan (+11 %) ansiosta. Niiden positiivinen kehitys voitti tuottajaosuustoiminnassa koetut kovat menetykset (-10,4 %).

Kuluttajaosuustoiminnan työllistämien määrä (43 000 henkeä) ylitti nyt ensimmäisen kerran tuottajaosuustoiminnan henkilöstömäärän (37 000).

S-ryhmä työllisti 1 836 henkeä lisää (+5,1 %) ja OP-Pohjola-ryhmä 281 henkeä (+2,3 %). S-ryhmässä työskentelee jo lähes 38 000 ja OP-ryhmässä 13 000 henkeä.

Finanssikriisistä kaikki Suomen osuustoiminnalliset pankki- ja vakuutusyritykset selviävät ryvettymättöminä. OP-Pohjola-ryhmä oli vuosi sitten jopa pelastamassa islantilaiseen Kaupthing-pankkiin tallettaneiden suomalaisten varoja. Sama näkyi myös kansainvälisesti.

Saneeraukset suunnattiin ulkomaille

Viime vuoden suurin saneeraaja oli Metsäliitto-konserni, jonka vähennys oli 1 657 henkeä (-8,6 %). Heistä kuitenkin vain 270 työskenteli Suomessa. Metsäliittolaisten yritysten palveluksessa oli keskimäärin 17 500 henkeä.

Kun StoraEnso saneeraa eniten Suomessa ja keskittyy Ruotsiin, niin osuustoimintayrityksillä se menee toisinpäin. Metsäliitto myi Uruguayn sellutehtaan pois ja keskittyy jatkossa suomalaiseen pitkäkuituselluun, joka sopii parhaiten kartongin valmistukseen.

Sama tulee näkyviin myös HKScanin ja Atrian kohdalla, kun suomalaiset laittavat kuntoon ruotsalaista heikosti kannattavaa lihateollisuutta.

HKScan ilmoitti tänä syksynä tähtäävänsä noin 500 työsuhteen päättämiseen Ruotsissa. Viime vuonna se oli osuustoimintayritysten toiseksi suurin saneeraaja 419 hengen (-5,3 %) vähennyksellä etupäässä ulkomailta. Atria Skandinavia ilmoitti vasta puolestaan pienentävänsä henkilöstömääräänsä noin 350 viime vuoden syksyyn verrattuna.

Lama puolitti yritysten verot

Valtio ja kunnat ovat saaneet yhteiskunnan kipeästi kaipaamia verotuloja kohtuullisesti niiltä osuustoimintayrityksiltä, jotka nyt ovat onnistuneet tekemään tulosta. Laman alkaminen kuitenkin puolitti osuustoimintayritysten maksamat verot 2008.

Kotimarkkinoilla toimivat osuustoimintayritykset ovat pystyneet maksamaan veroja selvästi vientiyrityksiä paremmin. Alueosuuskaupat ja monet osuuspankit ovat tänään myös verottajan parhaita ystäviä.

Osuustoimintayritysten paras veronmaksaja oli Pohjola Pankki, toiseksi nousi Atria ja kolmanneksi HOK-Elanto.

Pohjola Pankillakin verot tippuivat edellisvuoden ennätysellisestä 76 miljoonasta 31 miljoonaan euroon. Hopealle sijoittuneen Atrian verot tippuivat 14 miljoonasta kahdeksaan miljoonaan euroon. HOK-Elannolla ne säilyivät noin 5,4 miljoonan tasolla.

Keski- ja Etelä-Pohjanmaa vahvimmat, Lappi ja Päijät-Häme heikoimmat

Suomalainen osuustoiminta toimii myös suhdanteita ja alueellista kehitystä tasoittavana voimana kotimaassaan. Osuustoiminta-lehden vuodesta 2002 tekemät maakuntavertailut osoittavat, että osuustoiminta on vahvinta muuten vähemmän kehittyneillä maaseutualueilla. Mittareina ovat osuustoimintayritysten liikevaihto, jäsenmäärät ja henkilöstömäärä yhteensä.

Keski- ja Etelä-Pohjanmaa sekä Kanta-Häme ovat edelleen Suomen vahvimpia osuustoimintamaakuntia, kuten ne olivat kaksi vuotta sitten tehdyssä vastaavassa vertailussakin. Pohjois-Savo nousi neljänneksi ja Varsinais-Suomi oli tällä kertaa viides.

Listan viimeisinä edelleen loistavilla Lapilla ja Päijät-Hämeellä varmaankin olisi edellytyksiä nykyistä parempaan sijoitukseen. Osuustoiminnan kasvu on kuitenkin jatkunut joka maakunnassa.

Viime vuonna Osuustoiminta-lehti vertaili osuustoiminnan kasvua eri maakunnissa, jolloin mitalisijat ottivat Kanta-Häme, Pirkanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa. Kasvuvertailun jumbosija meni puolestaan Kymenlaaksoon.

Energiakysymykset polttopisteeseen

Ympäristötoimissa suuret osuustoimintayritykset näyttävät yleisesti edistyvän verrokkiryhmiensä tahdissa. Katsauksen yrityksissä ei viime vuonna koettu yllättäviä ympäristöngelmia.

Lähivuosina osuustoiminnassa yritetään säästää energiaa entistä pontevammin. Yritykset lupaavat myös kierrättää materiaaleja aiempaa tehokkaammin.

Parhaimmillaan kierrätys ja jätteen hyödyntäminen tuottavat uutta energiaa. Ainakin HKScan toimii tässä aloitteellisena, kun se osallistuu Suomen, Ruotsin ja Viron biovoimalahankkeisiin. Niissä jauhetaan lämpöä ja sähköä tehtaiden orgaanisesta biojätteestä.

LISÄTIETOJA:

toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, puh. 09 – 4767 5588, 040 – 778 1129

mauno-markus.karjalainen@pellervo.fi

www.osuustoiminta.coop/ot (ks. esim. Osuustoimintayritykset 2008)

OSUUSTOIMINNAN YHTEISKUNTAVASTUUN 2009 TIIMI:

Osuustoiminta-lehden tiimiin osallistuivat tänä vuonna ekonomisti Yrjö Kotisalo, ekonomi Jorma Savolainen, dosentti Petri Ollila, yritysanalyttikko Pasi Saarnivaara, pienosuustoiminnan asiamies Juhani Lehto ja toimittajat Hannu Kaskinen, Markku Rämö ja Riku-Matti Akkanen. Tiimiä veti toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, joka kirjoitti oheiset kolme artikkelia.